

1.288

۸۷/۱/۱۰۵۶۷۷

۸۷/۱/۴۰

دانشگاه شهید باهنر کرمان
دانشکده ادبیات و علوم انسانی
بخش علوم تربیتی

پایان نامه تحصیلی جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی

امکان سنجی اجرای برنامه آموزش فلسفه به کودکان و عوامل فردی مرتبط با آن در برنامه درسی دوره

ابتدایی

استاد راهنما:

دکتر سید منصور مرعشی

استاد مشاور:

دکتر مهدی لسانی

مؤلف:

حجت اله رحیمی نسب

اسفند ۸۶

۱۳۸۷ / ۹ / ۲۳

۱۰۶۵۵۳

دانشگاه شهید باهنر کرمان

این پایان نامه به عنوان یکی از شرایط احراز درجه کارشناسی ارشد به

گروه علوم تربیتی و روانشناسی

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

دانشگاه شهید باهنر کرمان

تسلیم شده است و هیچگونه مدرکی به عنوان فراغت از تحصیل دوره مزبور شناخته نمی شود.

امضاء

دانشجو: حجت اله رحیمی نسب

استاد راهنما: دکتر سید منصور مرعشی

داور ۱: دکتر سید حمید رضا علوی

داور ۲: دکتر قاسم عسکری زاده

داور ۳:

معاونت پژوهشی و تحصیلات تکمیلی یا نماینده دانشکده: دکتر زحیمی

حق چاپ محفوظ و مخصوص به مولف است.

تقدیم به:

تلاش بی منت پدرم

و زحمت های بی پاسخ مادرم

بنام آنکه جان را فکرت آموخت

حمد و سپاس پروردگاری را که به یمن محبت بی کرانش ، عقل و عشق نمود یافت و کنجکاوی و گرایش به علم و دانایی را در نهاد انسان اسبابی جهت تقرب و شناخت خود قرار داد.

حال که به لطف الهی نتیجه تحقیق به انجام نزدیک گردیده به مصداق: (لَمْ يَشْكُرِ الْمَخْلُوقُ لِمِ يَشْكُرِ الْخَالِقُ) بر خود واجب می دانم که از کلیه اساتید و همکارانی که در طی مراحل آن از هر گونه راهنمایی ، ارشاد و مساعدت دریغ نورزیده اند و پیوسته مشوق من بوده اند سپاسگزاری نمایم و سعادت و بهورزی آنان را از درگاه ایزد منان خواستارم.

از استاد ارجمند جناب آقای دکتر منصور مرعشی به خاطر راهنمایی های ارزنده و بی دریغ خود.

از استادگرامی جناب آقای دکتر مهدی لسانی که به عنوان مشاوره فہیم مرا یاری رسانده اند.

از برادر مهربانم عبدالله و همسرش که زحمت های بسیاری را تقبل کرده اند.

چکیده

در راستای امکان‌سنجی اجرای برنامه آموزش فلسفه به کودکان در دوره ابتدایی پنج متغیر دانش، نگرش، مهارت، امکانات و میزان آمادگی دانش‌آموزان برای انجام اجتماع پژوهشی مورد بررسی قرار گرفت. برای سنجش متغیرهای یاد شده مبانی و نظریات برنامه آموزش فلسفه به کودکان مورد بررسی قرار گرفت و سعی شد پرسشها سنجش همه متغیرها را شامل شوند. آگاهی نسبت به صحت و سقم هر یک از پرسشها، تمایل یا عدم تمایل به وجود هر یک از مولفه‌ها در برنامه آموزش فلسفه به کودکان، انجام یا عدم انجام هر یک از امور حاصل از مولفه‌ها به ترتیب دانش، نگرش و مهارت گروه مخاطب را مورد سنجش قرار داد. امکانات موجود در مدارس نیز با توجه به نیازهای ضروری برای انجام برنامه آموزش فلسفه به کودکان مورد سنجش قرار گرفت. همچنین میزان آمادگی دانش‌آموزان برای انجام اجتماع پژوهشی مورد سنجش قرار گرفت.

تحقیق حاضر از نوع توصیفی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه معلمان ابتدایی شهر کرمان می‌باشند که در سال ۸۷-۱۳۸۶ فعالیت داشتند. تعداد آنها ۱۷۷۰ نفر معلم مرد و زن در دو ناحیه یک و دو می‌باشند. حجم نمونه شامل ۲۳۷ نفر می‌باشد که از طریق نمونه‌گیری تصادفی - طبقه‌ای انتخاب شدند.

برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار Spss و Mini tab از جدول فراوانی و درصد، نمودارهای ستونی، آزمون‌های کای-دو، t، تحلیل واریانس و ضریب همبستگی اسپیرمن و پیرسون استفاده گردید.

یافته‌های پژوهش حاکی از این است که گروه مورد بررسی دارای دانش کافی، نگرش مثبت و مهارت ناکافی در زمینه اجرای برنامه آموزش فلسفه به کودکان می‌باشند و مدارس ابتدایی کرمان برای اجرای این برنامه از امکانات کافی برخوردار نیستند. همچنین میزان آمادگی دانش‌آموزان برای اجرای اجتماع پژوهشی در کلاس در حد انتظار بوده است.

بین سن معلمان و دانش و نگرش آنان نسبت به برنامه آموزش فلسفه به کودکان رابطه وجود دارد. بین میزان تحصیلات معلمان و دانش و نگرش آنان نسبت به برنامه آموزش فلسفه به کودکان رابطه وجود دارد. همچنین بین دانش و نگرش معلمان نسبت به برنامه آموزش فلسفه به کودکان رابطه وجود دارد. بر این اساس پیشنهاد می‌شود برای زمینه‌سازی اجرای برنامه آموزش فلسفه به کودکان، تقویت مهارت معلمان و امکانات مدارس مورد توجه جدی قرار گیرد.

صفحه	عنوان
	فصل اول : طرح مساله
۲.....	مقدمه
۴.....	۱-۱. موضوع تحقیق
۵.....	۲-۱. بیان مساله
۶.....	۳-۱. اهمیت و ضرورت پژوهش
۸.....	۴-۱. اهداف پژوهش
۹.....	۵-۱. سئوالات پژوهش
۹.....	۱-۵-۱. سئوالات اصلی
۹.....	۲-۵-۱. سئوالات فرعی پژوهش
۱۰.....	۶-۱. تعریف اصطلاحات و مفاهیم
	فصل دوم : بررسی پیشینه تحقیق
۱۳.....	مقدمه
۱۴.....	۱-۲. مبانی نظری مساله
۱۴.....	۲-۱-۱. تاملی بر مفهوم تعلیم و تربیت
۱۷.....	۲-۱-۲. فلسفه چیست
۱۸.....	۳-۱-۲. چرا فلسفه برای کودکان
۲۰.....	۴-۱-۲. منظور از برنامه فلسفه برای کودکان چیست
۲۱.....	۵-۱-۲. اهداف آموزش فلسفه به کودکان
۲۲.....	۱-۵-۱-۲. پرورش تفکر خلاق
۲۲.....	۲-۵-۱-۲. پرورش تفکر انتقادی
۲۳.....	۳-۵-۱-۲. پرورش ارزشهای اخلاقی
۲۳.....	۴-۵-۱-۲. آموزش ارزشهای هنری

صفحه	عنوان
۲۴	۶-۱-۲. توصیف برنامه درسی.....
۲۸	۷-۱-۲. محتوی برنامه فلسفه برای کودکان.....
۳۱	۸-۱-۲. جایگاه داستان در برنامه فلسفه برای کودکان.....
۳۴	۱-۸-۱-۲. کیو و گاس.....
۳۴	۲-۸-۱-۲. پیکسی.....
۳۴	۳-۸-۱-۲. مارک.....
۳۵	۴-۸-۱-۲. لیزا.....
۳۵	۵-۸-۱-۲. کشف هاری استاتلمیر.....
۳۷	۹-۱-۲. ریشه های تاریخی برنامه آموزش فلسفه به کودکان.....
۳۷	۱-۹-۱-۲. سقراط.....
۳۹	۲-۹-۱-۲. دکارت.....
۴۰	۳-۹-۱-۲. ژان ژاک رسو.....
۴۲	۴-۹-۱-۲. پیرس.....
۴۳	۵-۹-۱-۲. جان دیویی.....
۴۷	۶-۹-۱-۲. ماتیولپمن.....
۴۸	۱۰-۱-۲. روش اجتماع پژوهشی.....
۴۹	۱-۱۰-۱-۲. ریشه های تاریخی اجتماع پژوهشی.....
۵۱	۲-۱۰-۱-۲. مراحل اجتماع پژوهشی.....
۵۳	۱۱-۱-۲. فلسفه برای کودکان در دنیا.....
۵۳	۱-۱۱-۱-۲. برزیل.....
۵۴	۲-۱۱-۱-۲. آرژانتین.....
۵۴	۳-۱۱-۱-۲. کوبا.....

صفحه	عنوان
۵۵	۲-۱-۱۱-۴. انگلستان.....
۵۵	۲-۱-۱۱-۵. ایتالیا.....
۵۶	۲-۱-۱۱-۶. ایالات متحده امریکا.....
۵۶	۲-۱-۱۱-۷. اسپانیا.....
۵۷	۲-۱-۱۱-۸. استرالیا.....
۵۸	۲-۱-۱۱-۹. ایران.....
۵۸	۲-۱-۱۲. ارتباط تعلیم و تربیت سوال محور و برنامه آموزش فلسفه به کودکان.....
۶۰	۲-۱-۱۳. تفکر.....
۶۱	۲-۱-۱۳-۱. چگونه می توان فکر کردن را آموزش داد.....
۶۲	۲-۱-۱۳-۲. تفکر انتقادی.....
۶۸	۲-۱-۱۳-۳. قضاوت.....
۶۹	۲-۱-۱۳-۴. تفکر خلاق.....
۷۲	۲-۱-۱۴. حل مساله.....
۷۴	۲-۱-۱۵. گفتگو یا دیالوگ.....
۷۶	۲-۱-۱۶. تشویق به گوش دادن.....
۷۷	۲-۱-۱۶-۱. شاخص های گوش دادن.....
۷۹	۲-۲. سوابق پژوهشی مرتبط با مساله.....
۸۰	۲-۲-۱. تحقیقات داخل ایران.....
۸۱	۲-۲-۲. تحقیقات خارج از ایران.....
۸۵	خلاصه و جمع بندی.....

عنوان	صفحه
فصل سوم: روش تحقیق	
مقدمه.....	۸۹
۱-۳. متغیرهای مورد بررسی.....	۸۹
۲-۳. جامعه آماری.....	۸۹
۳-۳. حجم نمونه.....	۹۰
۴-۳. روش نمونه گیری.....	۹۰
۵-۳. ابزار گرد آوری داده ها.....	۹۱
۶-۳. روایی.....	۹۱
۷-۳. پایایی یا اعتبار پرسشنامه.....	۹۳
۹-۳. شیوه تحلیل داده ها.....	۹۳
۸-۳. شیوه جمع آوری داده ها.....	۹۳
فصل چهارم: تحلیل داده ها	
مقدمه.....	۹۶
۱-۴. توصیف شاخص های دموگرافیک (بررسی ویژگی های عمومی).....	۹۷
۱-۱-۴. وضعیت جنسیت معلمان.....	۹۷
۲-۱-۴. وضعیت سنوات خدمت در آموزش و پرورش.....	۹۸
۳-۱-۴. آماره های توصیفی سنوات خدمت معلمان در آموزش و پرورش.....	۹۹
۴-۱-۴. وضعیت میزان تحصیلات معلمان.....	۱۰۰
۵-۱-۴. وضعیت سن معلمان.....	۱۰۱
۶-۱-۴. آماره های توصیفی سن معلمان.....	۱۰۲
۲-۴. بررسی فرضیات یا سؤالات اصلی تحقیق.....	۱۰۳
۱-۲-۴. گروه مخاطب برای اجرای برنامه آموزش فلسفه به کودکان تا چه میزان از دانش لازم برخوردار هستند؟.....	۱۰۳

عنوان	صفحه
۲-۲-۴. نگرش گروه مخاطب برای اجرای برنامه آموزش فلسفه به کودکان تا چه	
میزان است؟	۱۰۴.....
۳-۲-۴. گروه مخاطب برای اجرای برنامه آموزش فلسفه به کودکان تا چه	
میزان مهارت دارند؟	۱۰۵.....
۴-۲-۴. امکانات موجود در مدرسه برای اجرای برنامه آموزش فلسفه به کودکان به	
چه میزان است؟	۱۰۷.....
۵-۲-۴. میزان آمادگی دانش آموزان برای انجام اجتماع پژوهشی در کلاس	
در چه حدی است؟	۱۰۸.....
۳-۴. بررسی فرضیات یا سؤالات فرعی تحقیق.....	۱۱۱.....
۱-۳-۴. آیا بین میزان دانش گروه مخاطب درباره برنامه آموزش فلسفه به کودکان	
و جنسیت آنان تفاوتی وجود دارد؟	۱۱۱.....
۲-۳-۴. آیا بین میزان نگرش گروه مخاطب نسبت به برنامه آموزش فلسفه به	
کودکان و جنسیت آنان تفاوتی وجود دارد؟	۱۱۲.....
۳-۳-۴. آیا بین میزان مهارت گروه مخاطب برای اجرای برنامه آموزش فلسفه به	
کودکان و جنسیت آنان تفاوتی وجود دارد؟	۱۱۳.....
۴-۳-۴. آیا بین میزان دانش گروه مخاطب درباره برنامه آموزش فلسفه به کودکان و	
سن آنان تفاوتی وجود دارد؟	۱۱۴.....
۵-۳-۴. آیا بین میزان نگرش گروه مخاطب درباره برنامه آموزش فلسفه	
به کودکان و سن آنان تفاوتی وجود دارد؟	۱۱۶.....
۶-۳-۴. آیا بین میزان مهارت گروه مخاطب برای اجرای برنامه آموزش	
فلسفه به کودکان و سن آنان تفاوتی وجود دارد؟	۱۱۸.....

صفحه	عنوان
۱۱۹.....	۷-۳-۴. آیا بین میزان دانش گروه مخاطب درباره برنامه آموزش فلسفه به کودکان و میزان تحصیلات آنان تفاوتی وجود دارد؟
۱۲۱.....	۸-۳-۴. آیا بین میزان نگرش گروه مخاطب درباره برنامه آموزش فلسفه به کودکان و میزان تحصیلات آنان تفاوتی وجود دارد؟
۱۲۲.....	۹-۳-۴. آیا بین میزان مهارت گروه مخاطب برای اجرای برنامه آموزش فلسفه به کودکان و میزان تحصیلات آنان تفاوتی وجود دارد؟
۱۲۴.....	۱۰-۳-۴. آیا بین میزان دانش گروه مخاطب درباره برنامه آموزش فلسفه به کودکان و سنوات خدمت آنان تفاوتی وجود دارد؟
۱۲۵.....	۱۱-۳-۴. آیا بین میزان نگرش گروه مخاطب درباره برنامه آموزش فلسفه به کودکان و سنوات خدمت آنان تفاوتی وجود دارد؟
۱۲۷.....	۱۲-۳-۴. آیا بین میزان مهارت گروه مخاطب برای اجرای برنامه آموزش فلسفه به کودکان و سنوات خدمت آنان تفاوتی وجود دارد؟
۱۲۸.....	۱۳-۳-۴. بین دانش و نگرش گروه مخاطب نسبت به برنامه آموزش فلسفه به کودکان رابطه وجود دارد.....
۱۲۹.....	۱۴-۳-۴. بین دانش و مهارت گروه مخاطب نسبت به برنامه آموزش فلسفه به کودکان رابطه وجود دارد.....
۱۳۰.....	۱۵-۳-۴. بین نگرش و مهارت گروه مخاطب نسبت به برنامه آموزش فلسفه به کودکان رابطه وجود دارد.....
۱۳۲.....	۱۶-۳-۴. آمادگی دانش آموزان از لحاظ شناختی برای انجام اجتماع پژوهشی به چه میزان است؟

عنوان	صفحه
۱۷-۳-۴. آمادگی دانش آموزان از لحاظ اجتماعی برای انجام اجتماع پژوهشی به چه میزان است؟.....	۱۳۴
۱۸-۳-۴. بررسی توزیع دانش، نگرش، مهارت و امکانات.....	۱۳۶
۱۹-۳-۴. بررسی توزیع متغیرهای شناختی، اجتماعی و اجتماع پژوهشی.....	۱۳۷
فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری	
مقدمه.....	۱۴۰
۱-۵. نتیجه گیری.....	۱۴۱
۲-۵. بحث و بررسی.....	۱۴۸
۳-۵. پیشنهادات.....	۱۵۳
۴-۵: توصیه ها.....	۱۵۴
۵-۵. محدودیت ها.....	۱۵۵
فهرست منابع	
فهرست منابع فارسی.....	۱۵۶
فهرست منابع انگلیسی.....	۱۵۸
پیوست ها	
پرسشنامه.....	۱۶۴
I.....	چکیده انگلیسی

عنوان	صفحه
جدول ۱-۲: برنامه آموزش فلسفه به کودکان.....	۲۸
جدول ۲-۲: خلاصه برخی مطالعات انجام گرفته در زمینه آموزش فلسفه به کودکان.....	۸۴
جدول ۱-۳: توزیع معلمان ابتدائی شهر کرمان.....	۹۰
جدول ۲-۳: تعیین روایی پرسشنامه.....	۹۲
جدول ۱-۴: توزیع فراوانی جنسیت معلمان.....	۹۷
جدول ۲-۴: توزیع فراوانی سنوات خدمت در آموزش و پرورش.....	۹۸
جدول ۳-۴: آماره های توصیفی سنوات خدمت معلمان در آموزش و پرورش.....	۹۹
جدول ۴-۴: توزیع فراوانی میزان تحصیلات معلمان.....	۱۰۰
جدول ۵-۴: توزیع فراوانی سن معلمان.....	۱۰۱
جدول ۶-۴: آماره های توصیفی سن معلمان.....	۱۰۲
جدول ۷-۴: توزیع فراوانی و آزمون دو جمله ای، برای بررسی میزان دانش معلمان برای اجرای برنامه آموزش فلسفه به کودکان.....	۱۰۳
جدول ۸-۴: توزیع فراوانی و آزمون دو جمله ای، برای بررسی میزان دانش معلمان برای اجرای برنامه آموزش فلسفه به کودکان.....	۱۰۴
جدول ۹-۴: توزیع فراوانی و آزمون دو جمله ای، برای بررسی میزان مهارت معلمان برای اجرای برنامه آموزش فلسفه به کودکان.....	۱۰۶
جدول ۱۰-۴: توزیع فراوانی و آزمون دو جمله ای، برای بررسی میزان امکانات موجود در مدرسه برای اجرای برنامه آموزش فلسفه به کودکان.....	۱۰۷
جدول ۱۱-۴: توزیع فراوانی میزان آمادگی دانش آموزان برای انجام اجتماع پژوهشی در کلاس.....	۱۰۹
جدول ۱۲-۴: آماره های آزمون T برای مقایسه میانگین نمرات میزان دانش گروه مخاطب درباره برنامه آموزش فلسفه به کودکان در گروه مردان و زنان.....	۱۱۱
جدول ۱۳-۴: آماره های آزمون T برای مقایسه میانگین نمرات میزان نگرش گروه مخاطب نسبت به برنامه آموزش فلسفه به کودکان در گروه مردان و زنان.....	۱۱۳

عنوان	صفحه
جدول ۴-۱۴: آماره های آزمون T برای مقایسه میانگین نمرات میزان مهارت گروه مخاطب برای اجرای برنامه آموزش فلسفه به کودکان در گروه مردان و زنان.....	۱۱۴
جدول ۴-۱۵: آماره های آزمون Anova برای مقایسه میانگین نمرات میزان دانش گروه مخاطب درباره برنامه آموزش فلسفه به کودکان در رده های مختلف سن آنان.....	۱۱۵
جدول ۴-۱۶: آماره های آزمون Anova برای مقایسه میانگین نمرات میزان نگرش گروه مخاطب درباره برنامه آموزش فلسفه به کودکان در رده های مختلف سن آنان.....	۱۱۷
جدول ۴-۱۷: آماره های آزمون Anova برای مقایسه میانگین نمرات میزان مهارت گروه مخاطب برای اجرای برنامه آموزش فلسفه به کودکان در رده های مختلف سن آنان.....	۱۱۸
جدول ۴-۱۸: آماره های آزمون Anova برای مقایسه میانگین نمرات میزان دانش گروه مخاطب درباره برنامه آموزش فلسفه به کودکان در رده های مختلف میزان تحصیلات آنان.....	۱۲۰
جدول ۴-۱۹: آماره های آزمون Anova برای مقایسه میانگین نمرات میزان نگرش گروه مخاطب درباره برنامه آموزش فلسفه به کودکان در رده های مختلف میزان تحصیلات آنان.....	۱۲۱
جدول ۴-۲۰: آماره های آزمون Anova برای مقایسه میانگین نمرات میزان مهارت گروه مخاطب برای اجرای برنامه آموزش فلسفه به کودکان در رده های مختلف میزان تحصیلات آنان.....	۱۲۳
جدول ۴-۲۱: آماره های آزمون Anova برای مقایسه میانگین نمرات میزان دانش گروه مخاطب درباره برنامه آموزش فلسفه به کودکان در رده های مختلف سنوات خدمت آنان.....	۱۲۴
جدول ۴-۲۲: آماره های آزمون anova برای مقایسه میانگین نمرات میزان نگرش گروه مخاطب درباره برنامه آموزش فلسفه به کودکان در رده های مختلف سنوات خدمت آنان.....	۱۲۶
جدول ۴-۲۳: آماره های آزمون Anova برای مقایسه میانگین نمرات میزان مهارت گروه مخاطب برای اجرای برنامه آموزش فلسفه به کودکان در رده های مختلف سنوات خدمت آنان.....	۱۲۷

صفحه	عنوان
۱۲۹	جدول ۴-۲۴: آماره های آزمون هبستگی پیرسون و اسپیرمن مربوط به رابطه بین دو متغیر دانش و نگرش گروه مخاطب نسبت به برنامه آموزش فلسفه به کودکان.....
۱۳۰	جدول ۴-۲۵: آماره های آزمون هبستگی پیرسون و اسپیرمن مربوط به رابطه بین دو متغیر دانش و مهارت گروه مخاطب نسبت به برنامه آموزش فلسفه به کودکان.....
۱۳۱	جدول ۴-۲۶: آماره های آزمون هبستگی پیرسون و اسپیرمن مربوط به رابطه بین دو متغیر دانش و مهارت گروه مخاطب نسبت به برنامه آموزش فلسفه به کودکان.....
۱۳۳	جدول ۴-۲۷: توزیع فراوانی میزان آمادگی دانش آموزان از لحاظ شناختی برای انجام اجتماع پژوهشی در کلاس.....
۱۳۵	جدول ۴-۲۸: توزیع فراوانی میزان آمادگی دانش آموزان از لحاظ اجتماعی برای انجام اجتماع پژوهشی در کلاس.....

صفحه	عنوان
۹۷.....	نمودار ۴-۱: درصد فراوانی جنسیت معلمان.....
۹۸.....	نمودار ۴-۲: درصد فراوانی سنوات خدمت در آموزش و پرورش.....
۹۹.....	نمودار ۴-۳: آماره های توصیفی سنوات خدمت معلمان در آموزش و پرورش.....
۱۰۰.....	نمودار ۴-۴: درصد فراوانی میزان تحصیلات معلمان.....
۱۰۱.....	نمودار ۴-۵: درصد فراوانی سن معلمان.....
۱۰۲.....	نمودار ۴-۶: آماره های توصیفی سن معلمان.....
۱۰۴.....	نمودار ۴-۷: درصد فراوانی میزان دانش معلمان برای اجرای برنامه آموزش فلسفه به کودکان.....
۱۰۵.....	نمودار ۴-۸: درصد فراوانی میزان نگرش معلمان برای اجرای برنامه آموزش فلسفه به کودکان.....
۱۰۶.....	نمودار ۴-۹: درصد فراوانی میزان مهارت معلمان برای اجرای برنامه آموزش فلسفه به کودکان.....
۱۰۸.....	نمودار ۴-۱۰: درصد فراوانی میزان امکانات موجود در مدرسه برای اجرای برنامه آموزش فلسفه به کودکان.....
۱۱۰.....	نمودار ۴-۱۱: درصد فراوانی میزان آمادگی دانش آموزان برای انجام اجتماع پژوهشی در کلاس.....
۱۱۰.....	نمودار ۴-۱۱-۱: آماره های توصیفی میزان آمادگی دانش آموزان برای انجام اجتماع پژوهشی در کلاس.....
	نمودار ۴-۱۲: نمودار جعبه ای برای مقایسه توزیع نمرات میزان دانش گروه مخاطب درباره برنامه آموزش فلسفه به کودکان در گروه مردان و زنان.....
۱۱۲.....	نمودار ۴-۱۳: نمودار جعبه ای برای مقایسه توزیع نمرات میزان نگرش گروه مخاطب نسبت به برنامه آموزش فلسفه به کودکان در گروه مردان و زنان.....
۱۱۳.....	نمودار ۴-۱۴: نمودار جعبه ای برای مقایسه توزیع نمرات میزان مهارت گروه مخاطب برای اجرای برنامه آموزش فلسفه به کودکان در گروه مردان و زنان.....
۱۱۴.....	نمودار ۴-۱۵: نمودار جعبه ای برای مقایسه توزیع نمرات میزان دانش گروه مخاطب درباره برنامه آموزش فلسفه به کودکان در رده های مختلف سن آنان.....
۱۱۶.....	نمودار ۴-۱۶: نمودار جعبه ای برای مقایسه توزیع نمرات میزان نگرش گروه مخاطب درباره برنامه آموزش فلسفه به کودکان در رده های مختلف سن آنان.....
۱۱۷.....	نمودار ۴-۱۷: نمودار جعبه ای برای مقایسه توزیع نمرات میزان مهارت گروه مخاطب برای اجرای برنامه آموزش فلسفه به کودکان در رده های مختلف سن آنان.....
۱۱۹.....	نمودار ۴-۱۸: نمودار جعبه ای برای مقایسه توزیع نمرات میزان دانش گروه مخاطب درباره برنامه آموزش فلسفه به کودکان در رده های مختلف میزان تحصیلات آنان.....
۱۲۰.....	نمودار ۴-۱۹: نمودار جعبه ای برای مقایسه توزیع نمرات میزان آمادگی دانش آموزان برای انجام اجتماع پژوهشی در کلاس.....

عنوان	صفحه
نمودار ۴-۱۹: نمودار جعبه ای برای مقایسه توزیع نمرات میزان نگرش گروه مخاطب درباره برنامه آموزش فلسفه به کودکان در رده های مختلف میزان تحصیلات آنان.....	۱۲۲
نمودار ۴-۲۰: نمودار جعبه ای برای مقایسه توزیع نمرات میزان مهارت گروه مخاطب برای اجرای برنامه آموزش فلسفه به کودکان در رده های مختلف میزان تحصیلات آنان.....	۱۲۳
نمودار ۴-۲۱: نمودار جعبه ای برای مقایسه توزیع نمرات میزان دانش گروه مخاطب درباره برنامه آموزش فلسفه به کودکان در رده های مختلف سنوات خدمت آنان.....	۱۲۵
نمودار ۴-۲۲: نمودار جعبه ای برای مقایسه توزیع نمرات میزان نگرش گروه مخاطب درباره برنامه آموزش فلسفه به کودکان در رده های مختلف سنوات خدمت آنان.....	۱۲۶
نمودار ۴-۲۳: نمودار جعبه ای برای مقایسه توزیع نمرات میزان مهارت گروه مخاطب برای اجرای برنامه آموزش فلسفه به کودکان در رده های مختلف سنوات خدمت آنان	۱۲۸
نمودار ۴-۲۴: نمودار پراکنش بین دو متغیر دانش و نگرش گروه مخاطب نسبت به برنامه آموزش فلسفه به کودکان.....	۱۲۹
نمودار ۴-۲۵: نمودار پراکنش بین دو متغیر دانش و مهارت گروه مخاطب نسبت به برنامه آموزش فلسفه به کودکان	۱۳۰
نمودار ۴-۲۶: نمودار پراکنش بین دو متغیر نگرش و مهارت گروه مخاطب نسبت به برنامه آموزش فلسفه به کودکان.....	۱۳۱
نمودار ۴-۲۷: درصد فراوانی میزان آمادگی دانش آموزان از لحاظ شناختی برای انجام اجتماع پژوهشی.....	۱۳۳
نمودار ۴-۲۷-۱: آماره های توصیفی میزان آمادگی دانش آموزان از لحاظ شناختی برای انجام اجتماع پژوهشی.....	۱۳۴
نمودار ۴-۲۸: درصد فراوانی میزان آمادگی دانش آموزان از لحاظ اجتماعی برای انجام اجتماع پژوهشی	۱۳۵
نمودار ۴-۲۸-۱: آماره های توصیفی میزان آمادگی دانش آموزان از لحاظ اجتماعی برای انجام اجتماع پژوهشی.....	۱۳۶
نمودار ۴-۲۹: نمودار جعبه ای برای مقایسه توزیع دانش، نگرش، مهارت و امکانات معلمان نسبت به برنامه آموزش فلسفه به کودکان.....	۱۳۷
نمودار ۴-۳۰: نمودار جعبه ای برای مقایسه توزیع متغیرهای شناختی، اجتماعی و اجتماع پژوهشی.....	۱۳۸

فصل اول

طرح مساله

مقدمه

اگر بتوان مطالعات معرفتی بشر را به دو بخش ساده و مشکل تقسیم نمود قطعاً مباحث فلسفی در بخش دوم می‌گنجد چرا که برای انجام مطالعات فلسفی ذهن باید با مفاهیم انتزاعی درگیر شود و در این درگیری قابلیت‌های فراوانی لازم است. به همین جهت هنگامی که واژه فلسفه به میان می‌آید بلافاصله در اذهان مفهوم دشواری و ابهام تداعی می‌شود و در چنین شرایطی سخن گفتن از آموزش مباحث فلسفی برای کودکان و افراد کم سن و سال عجیب و غیر عملی می‌نماید و شاید قرار گرفتن عناوین فلسفی در ردیف درس‌های دبیرستان هم هنوز برای برخی محل تأمل و سؤال باشد.

اگر از نزاع‌های فراوانی که در طول تاریخ میان مخالفان فلسفه و اهل آن بر سر خطا بودن مواضع فلسفی و یا مخالفت آنها با آموزه‌های دینی صرف نظر کنیم، به احتمال فراوان یکی از انگیزه‌های مخالفت با طرح مباحث فلسفی دشوار بودن فهم آنها و گمراهی ناشی از نبود ظرفیت مناسب برای پرداختن به آنها برای افراد بالغ و حتی میانسال و کهنسال بوده است. به این ترتیب با پذیرش این سطح از دشواری مطالب، واکنش منفی نسبت به طرح مباحث فلسفی بخصوص برای کودکان امری خلاف انتظار نیست. اما واقعیت امر چنین نیست و امروزه در تعداد زیادی از کشورهای جهان خلاف این گرایش وجود دارد.

توجه به عملکرد فیلسوفان در گذشته نشان می‌دهد که ایشان قابلیت‌های مشخصی را برای فراگیری فلسفه لازم می‌دانستند اما هیچگاه سن خاصی برای یادگیری لازم ندانسته‌اند و در عین حال برای مدت ۲۵۰۰ سال آموزش فلسفه برای کودکان توصیه نمی‌شد چرا که آنرا برخوردار از مباحثی مشکل می‌دانستند. تنها جایگاهی که برای آن قائل بودند محیط‌های آکادمیک و دانشگاهی و برخوردار از سطح علمی بالا بود. همچنین فیلسوفان این نکته را معتقد بودند که قوای ادراکی انسان به تدریج فعالیت می‌یابد و عنصر زمان نقش مهمی در فهم بهتر و کامل‌تر یادگیری دارد، و تا حدود سنی معین انسان در فهم و یادگیری کمال می‌یابد و پس از رسیدن به آن حدود، به تدریج این نیرو در وی رو به کاهش می‌گذارد. البته پیمودن این مسیر در مورد کلیه انسانها همسان نیست و استثناپذیر می‌باشد (محمد زاده، ۱۳۸۳).